

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för ekonomi

Finns det en prispremie på ekologiska bomullskläder?

Is there a price premium for organic cotton clothes?

Caroline Båth Halldén

Finns det en prispremie på ekologiska bomullskläder?

Is there a price premium for organic cotton clothes?

Caroline Båth Halldén

Handledare: Katarina Elofsson, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU),
Institutionen för ekonomi

Examinator: Ing-Marie Gren, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU),
Institutionen för ekonomi

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i nationalekonomi

Kurskod: EX0540

Program/utbildning: Ekonomi – kandidatprogram

Fakultet: Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap (NJ)

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2014

Serienamn: Examensarbete/SLU, Institutionen för ekonomi

Nr: 857

ISSN: 1401-4084

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: bomull, efterfrågan, ekologisk, hedonisk prismodell, hälsa, kläder, marknad, miljö, prispremier

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för ekonomi

Abstract

Today, organic products are a highly debated. A clear willingness to pay can be distinguished for organic food products but how about for organic clothing? Do consumers also value these organic products higher?

The purpose of this paper is to examine if there is a price premium for organically produced cotton clothing as well as investigate possible underlying causes for the result. The study will deal only with basic tops for women in the form of tank tops and t-shirts. A limitation to tops from low price chains like HM, Lindex, KappAhl, Gina Tricot and Åhlens is also done.

For the research, data has been collected from the chains where price and other characteristics have been documented. The data is then used to estimate a hedonic pricing model for demonstration of the impact on price with respect to the various attributes. The relevant characteristic, whether the product is produced from organically alternatively conventionally grown cotton, indicate a negative correlation between the price and if the product is organic. The results suggest that organic cotton tops are on average 29 SEK cheaper and show a significant estimate.

A price premium for organic cotton clothing is therefore not observed. This result differs from previous studies that have shown a clear willingness to pay for organic food where the same method, hedonic pricing, has been applied. For clothing, studies based on surveys also indicated that consumers were willing to pay a higher price for the organically produced. For future studies, it would be interesting to include other stores and chains to get a broader view and to expand the observation of garments. Another interesting angle would be to compare Sweden with other countries to see how prices differ in relation to company's supply and way of labeling.

Sammanfattning

Idag är ekologiska produkter ett mycket omdebatterat ämne. En tydlig betalningvilja kan urskiljas på ekologiska matvaror men hur ser denna ut för ekologiska kläder? Värderas dessa också högre av konsumenterna?

Syftet med uppsatsen är att undersöka om det finns en prispremie på ekologiskt producerade bomullskläder samt utreda eventuella bakomliggande orsaker till resultatet. Undersökningen kommer endast behandla bastoppar för kvinnor i form av linnen och t-shirtar. En begränsning till toppar från lågpriskedjor som HM, Lindex, KappAhl, Gina Tricot och Åhléns görs även.

För efterforskningen insamlas data från lågpriskedjorna där pris samt andra egenskaper dokumenteras. Datat används sedan för att skatta en hedonisk prismodell för att påvisa vilken verkan de olika egenskaperna har på priset. Den relevanta egenskapen, huruvida plagget är producerad av ekologiskt alternativt konventionellt odlad bomull, visar på en negativ korrelation mellan priset och om produkten är ekologisk. Resultatet antyder att ekologiska bomullsplagg i snitt är 29 kr billigare och visar på ett signifikant estimat.

En prispremie för ekologiska bomullskläder kan därför inte konstateras. Detta resultat skiljer sig från tidigare studier som visat på tydlig betalningvilja för ekologiska matvaror där samma metod tillämpats. För kläder har studier baserat på enkätundersökningar också visat på en betalningvilja hos konsumenterna. För framtida studier vore det intressant att inkludera andra butiker och kedjor för att få en bredare uppfattning samt att utöka observationen av plagg. En annan intressant vinkel skulle vara att jämföra Sverige med andra länder för att se hur priser skiljer sig samt företagens utbud och märkning.

Innehållsförteckning

BAKGRUND	1
SYFTE OCH AVGRÄNSNING	2
TIDIGARE STUDIER	2
KONVENTIONELLT PRODUCERAD BOMULL	3
MILJÖ- OCH HÄLSOPÅVERKAN	4
GMO	4
EKOLOGISKT PRODUCERAD BOMULL	5
EKOLOGISK BOMULLSODLING I JÄMFÖRELSE TILL KONVENTIONELL	5
ÖVERGÅNGSPERIODEN	6
KLÄDKEDJORNAS UTBUD OCH MARKNADSFÖRING	6
H&M	6
LINDEX	7
KAPPAHL	8
GINA TRICOT	10
ÅHLÉNS	11
METOD	11
HEDONISK PRISMODELL (HP)	12
FÖR- OCH NACKDELAR MED METODVAL	12
EKONOMETRISK SKATTNING MED OLS	13
DATA	14
RESULTAT	16
VARIABLER OCH SIGNIFIKANS	16
RESIDUALPLOT	18
FÖRETAGENS PRISSÄTTNING	18
SLUTSATSER OCH DISKUSSION	19
REFERENSER	21
LITTERATUR	21
RAPPORTER	21
INTERNETKÄLLOR	22
TIDNINGSARTIKLAR	23
APPENDIX	24
APPENDIX 1: TABELL ÖVER INSAMLAD DATA	24

Bakgrund

Dagens textilproduktion utgör ett stort hot mot miljön och människors hälsa. Västvärlden har flyttat stora delar av sin produktion till utvecklingsländer vilket resulterat i en stor ökning av miljö- och hälsoproblem där (Better Cotton Initiative 2006). För utvecklingsländerna är det en viktig industri där mer än 300 miljoner människor är beroende av textilproduktionen och bomullsodlingen (KappAhl 2014). Samtidigt som industrin har inneburit en ökning av arbetstillfällen i dessa länder, är det många arbetstagare som dagligen utsätts för stor fara på plantagerna och i fabrikerna. Tillverkningen av textilier medför många negativa effekter på miljö och människors hälsa (Världsnaturfonden 2005). Om konsumenterna började kräva mer av hur deras textilier och kläder ska produceras, finns det en möjlighet för förändringar, förändringar som skulle kunna betyda mycket för stora delar av världen.

Idag förbrukar världens befolkning i genomsnitt nio kilo textilier per person och år. Precis som mycket annan konsumtion är även denna ojämnt fördelad i världen. I Sverige konsumerar vi runt 24 kg per person och år, i USA betydligt mer och i Afrika och Asien mindre mängder. Trender inom mode och design utvecklas och förändras mer och mer hela tiden vilket inneburit att efterfrågan och konsumtionen av billiga textilier ökat ytterligt de senaste åren (Naturskyddsföreningen 2007).

Textilindustrin är en av de branscher som kräver störst användning av kemikalier. Tygerna bleks, färgas och behandlas med olika ämnen att inte krympa eller skrynkla. För ett kilo textilier, går det åt cirka ett kilo kemikalier (Världsnaturfonden 2005). I många av produktionsländerna som exempelvis länder i Sydostasien, där stora delar av kläderna tillverkas, finns det fortfarande farliga ämnen som tillåts. Detta är ämnen som länge varit förbjudna i Sverige och andra EU-länder (SwedWatch 2007).

Hälften av alla kläder är tillverkade av bomull. Den odlas främst i Kina, Indien och USA och i allt högre grad på jordar som inte är särskilt lämpade för bomullsodling. För konventionell odling av bomull går det åt enorma mängder bekämpningsmedel och konstgödsel. Bomull är en av världens mest kemikalieintensiva gröda (Naturskyddsföreningen 2007).

För många andra produkter än textilier, kan en tydlig utveckling och ökning av både efterfrågan och utbudet av ekologiska alternativ urskiljas. Det råder en aktuellt pågående diskussion och medvetenhet hos konsumenterna. Ett tydligt exempel på en sådan produkt är matvaror, där hälsotrenden följts av en markant ökning av efterfrågan på ekologiskt odlad. Konsumenterna vet vad de ekologiska produkterna innebär och att de har positiv inverkan på omgivningen och sig själva (Livsmedelsverket 2014). När det gäller textilier, är tillgången på miljövänligt producerade produkter inte lika utredd och om en tydlig efterfråga finns har varit svår att urskilja (Better Cotton Initiative 2006). Bland många klädföretag har dock medvetenheten och arbetet för miljön och etiken ökat. Många större företag har

stort fokus på CSR (Corporate Social Responsibility) och har, sakta men säkert, börjat utveckla fler miljövänliga och ekologiska alternativ som består av exempelvis ekologiskt producerad bomull, lyocell samt återvunnen polyester (Världsnaturfonden WWF 2005).

Syfte och avgränsning

Syftet med uppsatsen är att undersöka om det finns en prispremie på ekologiskt producerade bomullskläder samt utreda eventuella bakomliggande orsaker till resultatet. Finns det en prispremie på ekologiska bomullskläder?

Undersökningen kommer endast behandla bastoppar för kvinnor i form av linnen och t-shirtar. En begränsning till toppar tillverkade av till störst del råvaran bomull görs även där det utreds hurvida plagget bygger på ekologiskt alternativt konventionellt odlad bomull. För att nå en så stor del av befolkningens betalningsvilja som möjligt, bygger efterforskningen på utbudet av linnen och t-shirtar från lågpriskedjor som HM, Lindex, KappAhl, Gina Tricot och Åhléns.

Tidigare studier

I ett antal tidigare studier där konsumenters värdering av ekologiska kläder och andra varor undersökts har slutsatser dragits att efterfrågan finns och att folk är villiga att betala mer för den miljövänliga produkten. Studier kopplade till ekologiska kläder har framförallt gjorts med hjälp enkätundersökningar vilket ger ett hypotetiskt estimat. För faktiska värden har studier gjorts genom en hedonisk prismodell. Däremot behandlar dessa framförallt andra ekologiska varor.

Många tidigare studier om hur konsumenterna värdesätter miljövänliga och etiska textilier har gjorts ibland annat i Kina och USA. Dessa bygger på enkätundersökningar vilka presenterat resultat som visar på att det finns en betalningsvilja, för ekologiska alternativ, hos konsumenterna. (Shen 2012; Ellis et. al. 2012; Chan 2012). År 2011 gjordes exempelvis en enkätundersökning i Washington för att undersöka studenters betalningsvilja för en ekologiskt producerad bomullst-shirt jämfört med en konventionellt tillverkad. De svarande var till 96 % kvinnor, vilka i snitt var villiga att betala 25 % mer för de ekologiska t-shirtarna (Ellis et.al. 2012). Två studier gjorda i Hong Kong visade inte på hur mycket mer de konsumenterna var villiga att betala, utan bara att de var villiga att betala mer (Shen 2012; Chan 2012). I en av dessa studier undersöktes även skillnaden i prispremium för etiskt respektive miljövänligt producerade kläder. Resultatet visade på att de etiska produktionerna genererade en högre betalningsvilja än de med miljövänligt fokus (Shen 2012).

I Norden har studier visat på att konsumenter har betalningsvilja för ekologiska plagg. Till exempel utfördes 2007 en enkätundersökning av Nordiska ministerrådet om hur konsumenter i Sverige, Norge, Finland och Danmark värderar etiskt och miljövänligt producerade kläder. I Sverige svarade 51 % att de var beredda att betala mer för kläder om de visste att de tillverkats under bra arbets- och miljöförhållanden och 27 % att de inte visste. Information om hur mycket de var villiga att betala framgick inte i undersökningen. Enkäten innehöll däremot frågor angående information och märkning av kläder där en majoritet av svenskarna svarade nej på om de ansåg att företagen erbjöd tillräckligt mycket information. På frågan om hur de helst skulle vilja få information valde 94 % ”Genom märkning på varan” som bästa alternativ (Nordiska ministerrådet 2008).

En enkätundersökning gjord i Finland 2009 resulterade också i en betalningsvilja. Granskningen visade att 96 % skulle vara villiga att betala mer för miljövänligt och etiskt producerade kläder, där 45 % av antalet svarande kunde tänka sig att betala mellan 10- 20 % mer för den ekologiska varan. Av de 249 respondenterna som svarade var 91,8 % kvinnor där en majoritet ansåg att det inte fanns tillräckligt med information (Niinimäki 2009).

Ovan nämnda studier bygger på hypotetiska undersökningar för ekologiska kläder. Faktisk forskning för kläder har inte kunnat hitta i samma utsträckning. Undersökningar byggd på hur prispremium ser ut för ekologiska varor har däremot hittats för bland annat matvaror. Exempelvis gjordes en studie för grönsaker och frukter med hjälp av metoden hedonisk prismodell. Där estimerades en prispremie för de ekologiska alternativen på mellan 14 och 81 %, beroende på produkt (Biing-Hwan et al. 2008). Förutom undersökningar om hur konsumenternas direkta betalningsvilja ser ut till miljövänliga kläder har mycket efterforskning gjorts om deras allmänna intresse för företags miljö- och etikarbeten. CSR (Corporate Social Responsibility) är ett begrepp som fått stor betydelse de senaste åren.

Undersökningar visar på att konsumenternas val av butik styrs av företagets miljö- och etikarbete, vilket ger indikationer på ett allmänt intresse för dessa produkter (International Trade Center u.å.).

Konventionellt producerad bomull

Bomull är det mest använda fiber när det gäller produktion av kläder och har odlats i över 5000 år. Innan 1950 odlades grödan helt utan kemikalier men när insektsmedlet uppfanns sågs detta som en möjlighet att effektivisera produktionen och därmed kunna möta den ökade efterfrågan på varan (Världsnaturfonden 2005). Idag står bomullsodlingarna för en fjärdedel av världens konsumtion av bekämpningsmedel samt en tiondel av användandet av konstgjort gödningsmedel. Dessa substanser har spelat en stor roll för produktionen då grödan är mycket känslig för torka, regn, kyla, insektsangrepp och sjukdomar (Världsnaturfonden 2013).

I konventionell odling används onaturligt framställda bekämpningsmedel och gödningsmedel i syfte att effektivisera produktionen. Bekämpningsmedel används för att hindra organismer med en skadlig effekt på produktionen från att störa odlingen. Exempel på organismer med en negativ inverkan på grödorna är insekter, svampar och ogräs. Bomullsodlingarna lider främst av insekter, vilka slår ut cirka 15 % av den globala produktionen (Världsnaturfonden 2005). För gödning används konstgödsel bestående av kväve och fosfor vilka ökar näringen i jorden där grödan planterats. Genom att använda dessa substanser kan en effektivare produktion uppnås. På konventionella plantager odlas bomullen i monokultur vilket innebär att enbart en genetiskt enhetlig typ av grödan odlas i marken. Utan rotation utarmas jorden på sikt vilket innebär att plantagerna får ett ännu större behov av kemikalierna samt utökad åkermark (Nationalencyklopedin u.å.).

Miljö- och hälsopåverkan

Användningen av konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel bidrar till miljöproblem som exempelvis övergödning, erosion och minskad biodiversitet. Medan gödningsmedlet inte har några tydliga direkta effekter på människors hälsa, orsakar bekämpningsmedlen stora problem (Världsnaturfonden 2005).

Bomullsodling sker i över 100 länder, varav Kina, USA, Indien, Pakistan, Brasilien och Uzbekistan står för 80 % av framställningen. Största delen av odlingen är placerad i utvecklingsländer där mer än 100 miljoner familjer arbetar på plantagerna. Delar av det bekämpningsmedel som används i dessa länder har visat sig vara cancerogena, hormonstörande samt medföra neurologiska effekter och har därför sedan länge varit förbjudna i Sverige (Världsnaturfonden 2005). Att en stor del av besprutningen sker via flygplan medför inte bara att arbetarna på plantagen utsätts för risker utan även att omgivningen påverkas av den vida spridningen då avstånden inte respekteras. Ungefär 70 % av bomullen handplockas vilket innebär att de anställda kommer i nära kontakt med kemikalierna. Att företagen dessutom många gånger slarvar med skyddsutrustning och vård utsätter många arbetare för stor fara. Studier har visat att 22 000 dör samt runt 3 miljoner människor förgiftas varje år på grund av kemikalierna som används vid konventionell odling (Swedwatch 2010).

Bomullsodlingarna kräver extrema mängder vatten. För ett kilo av grödan går det åt cirka 29 000 liter vatten. Eftersom stora delar av plantagerna är belagda i områden där det redan råder vattenbrist, skapar detta ett stort problem för befolkningen (Världsnaturfonden 2005).

GMO

Bomull är en av de grödor som står för störst andel av världens totala GMO-odling. GMO står för genmodifierade organismer och innebär att konventionellt odlade grödors egenskaper manipuleras för att anpassa de bättre till omgivningen och därmed minska risken för skadeangrepp. Detta medför att växterna förses med anlag vilka kan stå emot skadeangrepp från exempelvis insekter, svamp och gräs

bättre. Ibland ges växter även egenskaper som höjer näringsinnehållet för att öka skörden (Livsmedelsverket 2012). De vanligaste modifierade egenskaperna är utveckling av insektsresistens och ogrästolerans. Då bomullen är väldigt utsatt av insektsangrepp är insektsresistens mest använd vid produktionen. Cirka 38 % av totala bomullsproduktionen bygger på genmodifierade grödor vilken i sin tur står för 13 % av världens totala GMO-produktion (Jordbruksverket 2007)

Produktionen av GMO anses fördelaktig då de modifierade egenskaperna minskar behovet av bekämpningsmedel och gödningsmedel samtidigt som en ökning av avkastningen har kunnat utskiljas. Detta ska i sin tur kunna innebära bättre hälsa, miljö och ekonomi för producenterna men även konsumenterna (Palm & Ryman 2006). Samtidigt pågår diskussioner om de genmodifierade grödornas eventuella negativa effekter på biodiversitet och närliggande omgivning i form av bland annat utveckling av resistens (Palm & Ryman 2006).

För de bönder som odlar ekologiskt kan GMO vara problematiskt. Om det finns GMO-odlande bönder i närheten kan dessa grödor riskera att spridas. En inblandning av GMO i ekologisk produktion som överstiger 0,9 % skulle innebära att dessa produkter inte kan säljas som ekologiska längre (Jordbruksverket 2007).

Ekologiskt producerad bomull

Idag odlas endast cirka 1,1 % av all bomull ekologiskt. Den miljövänliga odlingen sker i 23 länder där Indien, Turkiet och Kina står för största delen av produktionen. Samtidigt som delen ekologiskt producerad bomull är låg har höga ökningarna på efterfrågan uppskattats. Mellan 2009 och 2010 ökade produktionen med 15 % och från 2006 till 2011 med 539 % (Textile Exchange 2013).

Ekologisk bomullsodling i jämförelse till konventionell

Ekologisk bomullsodling innebär att varken kemiska bekämpningsmedel, konstgödsel eller genetiskt modifierade grödor är tillåtna att använda. Istället för dessa onaturligt framställda substanser utnyttjas naturliga processer för att uppnå effektivitet. I syfte att hålla jordarna näringsrika nyttjas tekniker som tillförsel av näring från kor och höns samt genom odling av kvävefixerande växter. Kvävefixerande växter ökar mängden kväve i marken genom att ta ut den i atmosfären och deponera det i jorden genom sina rötter. Bekämpningen av insekter sker med hjälp av insektsfällor som substitut till kemikalierna (Världsnaturfonden 2005). Ekologisk framställning av bomull skiljer sig från konventionell ytterligare då odlingen inte bygger på monokultur. Genom att variera grödorna på plantagerna kan bönderna behålla jorden bördig och näringsrik. Variationen av grödor skapar en balans i jorden vilken även minskar risken för ogräs och skadedjur. Den ekologiska odlingen innebär alltså att bönderna tar hand om jorden för att kunna hålla en långsiktigare produktion (Better Cotton Initiative 2006). Mängden vatten som krävs i bomullsproduktionen har också betydelse för om den

odlas ekologiskt eller konventionellt. I konventionell odling går det åt cirka 29 000 liter per kilo bomull medan det miljövänligare alternativet endast behöver 7 000 liter per kilo av grödan (Världsnaturfonden 2013).

Övergångsperioden

Omställningen från konventionell odling till ekologisk är en lång process för bönderna. Att endast avbryta användningen av konstgödsel och bekämpningsmedel räcker inte för att bli certifierad. Att få ur alla kemikalier från jorden tar tid och vanligtvis ställs krav om en 3-4 års lång övergångstid innan bönderna kan kalla sin bomull ekologisk. Denna långa övergångstid är problematisk då många gånger innebär lägre avkastning för bönderna. Den internationella märkningsorganisationen Global Organic Textile Standard, GOTS, utfärdar numera certifieringar för övergångsbomull, vilket gör att klädföretag kan köpa in dessa produkter för ett lite högre pris och på så sätt stödja bomullsodlarna under övergångstiden (GOTS 2014).

Klädkedjornas utbud och marknadsföring

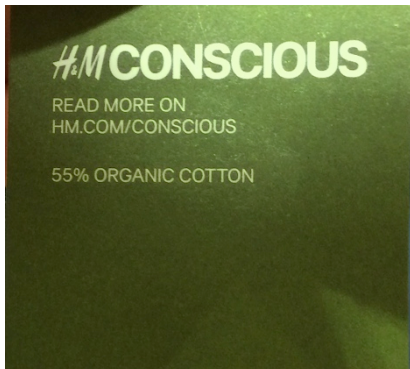
Miljömärkning av kläder introducerades under 1990-talet och trots att trenden om miljövänligt producerat ökat mycket, står de miljömärkta kläderna för en liten del av det totala utbudet. Antingen kan märkningen som visar på miljövänlig textil komma från en oberoende tredje part eller av företaget självt. Om märkningen har kontrollerats av ett certifieringsorgan kan antingen deras logotyp användas på produkten alternativt att företaget har ett eget märke vilket i sig har blivit certifierat (Holm 2010).

I denna studie undersöks prispremien på ekologiska bomullskläder som säljs i lågpriskedjor med ett större utbud av basplagg som H&M, KappAhl, Lindex, Gina Tricot och Åhléns. Detta motiveras av att behandla företag av intresse för medelsvensken. I det följande avsnittet presenteras de olika kedjornas utbud av miljövänliga alternativ samt hur de märker och marknadsför dessa produkter.

H&M

H&M började sin användning av ekologisk bomull 2004 då den främst blandades ut med konventionellt odlad bomull i barnkläder. År 2007 lanserade företaget även herr- och damkläder innehållande ekologisk bomull (Holm 2010). H&M har en kollektion, så kallad *Conscious Collection*, vilken erbjuder kläder med mer miljövänligt framställda råvaror. Utbudet består till störst del av ekologiskt producerad bomull men även andra miljövänligare alternativ som lyocell, hampa och återanvänt material. Produkter som består av minst 50 % av dessa miljövänligare alternativ ingår i denna kollektion och blir därmed märkta med deras märkning ”*Conscious*” (H&M 2014). Plagg som ingår i kollektionen är tydligt märkta med en grön lapp med en beskrivning om på vilket sätt det är ett

miljövänligare alternativ. I butiken är baskollektionen samlad i en grupp med tydlig skyltning hängandes över borden vilket gör det lätt för konsumenten att hitta. Tydlig vägledning erbjuds även på internet där det finns en valmöjlighet att enbart titta på kläder från *Conscious Collection*.

Källa: Caroline Båth

Företaget erbjuder tre miljövänligare alternativ av bomull, *”Better Cotton”*, *”Recycled Cotton”* och *”Organic Cotton”*. De två sistnämnda ingår i *Conscious Collection* medan Better Cotton finns blandat med de konventionella bomullsplaggen.

Användningen av dessa tre mer hållbara bomullsalternativ har dubblats sedan 2011 och står idag för 15,8% av H&Ms totala bomullsproduktionen. Den ekologiska bomullen står för 10,8 %, Better Cotton för 5 % och Recycled Cotton för 0,01 %. Företagets mål är att år 2020 kunna erbjuda ett utbud där all bomull kommer från något av de miljövänliga alternativen (H&M 2014).

”Organic Cotton” är ekologisk bomull vilken har odlats enligt en strikt standard och kontrolleras av oberoende certifieringsorgan som Control Union, Textile Exchange samt IMO (H&M u.å., c)¹.

”Recycled Cotton” är återvunnen bomull från främst gamla kläder men även andra textilier. Plagg gjorda av denna typ är också kontrollerade av certifieringsorganen (H&M u.å., a). Better Cotton-producerade bomullen är odlad av bönder i samarbete med organisationen Better Cotton Initiative (BCI). BCI är en organisation, vilken jobbar med att utveckla och förbättra den konventionella bomullsodlingen. Detta görs genom att informera och stötta odlarna att jobba mer miljövänligt med mindre vatten- och kemikalieanvändning (Better Cotton Initiative u.å.).

Lindex

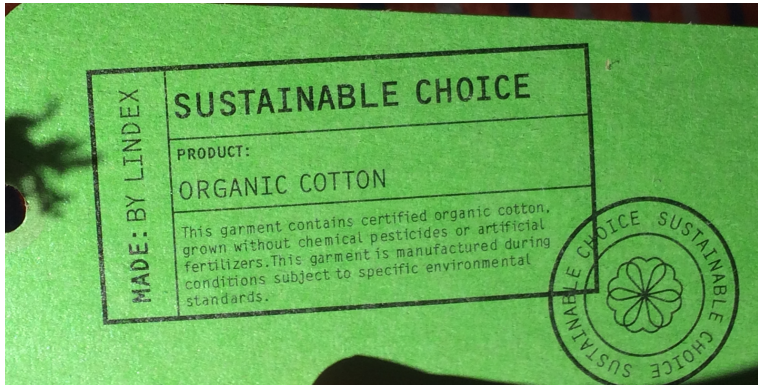
Lindex har sedan år 2007 erbjudit kollektioner av mer hållbara produkter på alla avdelningar (Holm 2010). Framförallt har de ett stort sortiment med ekologiskt producerad bomull men även plagg i återvunnet material samt av miljövänligt producerade fabriker som exempelvis lyocell. Idag

---

¹ Hendrik Alpen Hållbarhetschef på H&M, mailkontakt den 6 maj 2014

producerar företaget upp mot 9 miljoner miljömärkta plagg varje år vilka finns att hitta på både dam- och barnavdelningarna (Lindex u.å., a).

Gällande Lindex damkollektion av baskläder består den till stor del av ekologiskt odlad bomull samt lyocell. Utbudet av de mer hållbara textilerna är märkta med Lindex egna etikett "Sustainable Choice". Etiketten skiljer sig i form och information beroende på om plagget är tillverkat av bomull eller återvunnet material (Lindex u.å., a).

Källa: Caroline Båth

Produkter tillverkade av ekologisk bomull är märkta med etiketten "Sustainable Choice" med tillhörande information om hur stor del av textilen som utgörs av bomull samt hur stor del som utgörs av eventuell inblandning av syntetmaterial. All bomull i kollektionen är ekologiskt odlad vilket innebär att beblandning med konventionell bomull inte förekommer (Holm 2010). Lindex ekologiska bomull är certifierad och kontrollerad av Textile Exchange Standard (Lindex u.å., b).

I Sustainable Choice kollektionen ingår produkter tillverkade av återvunnet material som exempelvis polyester, polyamid och bomull. Dessa plagg blir märkta med etiketten "Sustainable Choice" med en underrubrik liknande "Recycled Cotton" samt tillhörande information om materialet (Lindex u.å., a). De plagg tillverkade av återvunnet bomull kommer från gamla kläder men även andra textilier. Genom återanvändning av materialen bidrar Lindex till en minskad råvaru-, energi- samt kemikalieanvändning (Lindex u.å., b). År 2012 introducerade företaget sitt utbud av plagg tillverkade i Better Cotton. Better cotton är bomull producerade av bönder i samarbete med BCI, vilka precis som H&M inte är märkta i butiken (Lindex u.å., a).

KappAhl

Företagets hållbarhetsarbete sammanfattas med tre ord "Future Friendly Fashion", där Future står för det miljöarbete som utförs. Arbetet bygger på ökad användning av hållbara råvaror, transporter samt effektivare vattenanvändning i de olika produktionsleden. Under året 2013 sålde företaget över 9

miljoner miljömärkta plagg vilket motsvarar 18 % av sortimentet (KappAhl 2014). Med miljömärkta plagg menar företaget bland annat kläder tillverkade av ekologiskt producerad bomull eller lin, återvunna material i form av exempelvis polyester, bomull samt lyocell (KappAhl u.å., a).

Den ekologiskt odlade bomullskollektionen lanserades redan 1993 där fokus länge har legat på barn- och bebiskläder (KappAhl u.å., a). På senare tid har däremot även vuxenkläder börjat tillverkas av denna råvara. Under 2013 har i princip all produktion av baskollektionen för dam baserats på ekologisk bomull istället för konventionellt odlad (KappAhl 2014). Produkterna är märkta med en grön lapp och inkluderar en beskrivning om ekologisk bomull. Kollektionen hänger i en grupp med en väl synlig och beskrivande skylt över. På internet är det inte lika lätt för konsumenten att hitta utbudet av ekologiskt. För att finna information om ekologiskt material måste kunden klicka upp produkten.

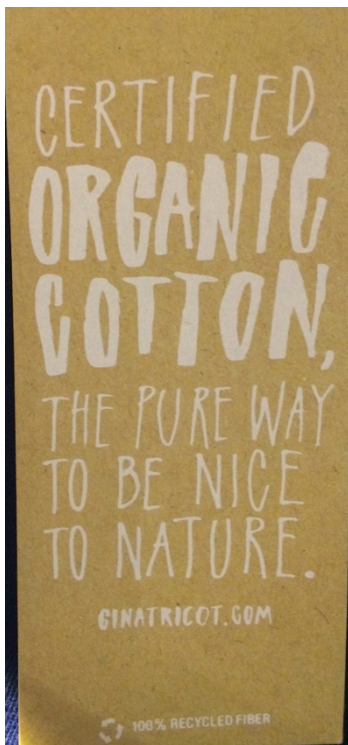
Källa: Caroline Båth

Den ekologiskt odlade bomullen som används i KappAhls kollektioner beblandas inte med konventionell bomull och är odlats helt utan inblandning av genmodifierade grödor, konstgödsel, kemiska bekämpningsmedel och andra farliga kemikalier. Att dessa krav uppfylls kontrolleras en oberoende tredje part, certifieringsorganen OE/OCS och GOTS (KappAhl 2014).

År 2007 gick KappAhl med i BCI för att stödja förbättringen av den konventionella bomullsodlingen. Produktionen med bomull från BCI-odlare märks inte ut utan finns i företagets resterande utbud av bomullskläder. Debuten av Better Cotton i butik kom 2010 och har ökat sedan dess (KappAhl u.å., b).

Gina Tricot

Gina Tricot har sedan 2008 erbjudit produkter i ren ekologisk bomull. Bomullen är en viktig del av det hållbarhetsarbete ”*The Good Project*” som företaget driver (Bergman 2013a). Förutom deras engagemang av miljövänlig bomull bedrivs en utveckling av andra miljövänligare alternativ som lyocell och återvunnen polyester. Under året 2012 stod kläder producerade av hållbara material för 7,5 % av det totala utbudet (Gina Tricot 2013). Dessa kan någorlunda enkelt upptäckas av konsumenterna då de har en brun lapp med en beskrivning av vilken typ av miljövänlighet plagget erbjuder. I butikerna har företaget däremot inte satt upp en tydlig skyltning för att finna gruppen av miljövänligare producerat medan de på internet har en länk till plagg tillhörande ”*The Good Project*”.

Källa: Caroline Båth

Den ekologiska bomullen som företaget använder beblandas inte med konventionellt odlad bomull och plaggen är märkta med ”*Organic cotton*”. Att odlingen följer dessa kriterier kontrolleras av certifieringsorganet GOTS (Gina Tricot 2013). GOTS kontrollerar inte bara att själva odlingen sker miljövänligt utan att hela tillverkningsprocessen följer specifika kriterier. Detta innebär att den ekologiska råvaran inte förstörs på vägen (The Good Project Team 2004). Gina Tricot gick, precis som de tidigare nämnda företagen, för ett par år sedan med i BCI för att utveckla sitt ansvarstagande gällande miljövänligare bomullsproduktion (Bergman 2013b).

Åhléns

Åhléns utbud av kläder med mindre påverkan på människors hälsa och miljön ingår i dess produktgrupp ”Bra val” och är märkta med en grön etikett. På etiketten är det förklarat varför det är ett bra val. Kedjans utbud av baskläder är till stor del miljövänlig där plaggen kan bestå av ekologisk bomull, lyocell och återvunna material (Åhléns u.å., a).

I butiken är det mycket lätt att finna det ekologiska utbudet då kollektionen hänger på samma plats med beskrivande skyltar upphängda ovanför. På hemsidan är det tydligt när plagget kommer upp om det är miljövänligt eller inte samtidigt som det saknas en egen länk till ”Bra val”.

Källa: Caroline Båth

Den ekologiska bomullen som används i basplaggen beblandas inte med konventionellt odlad bomull. Den är därmed odlad helt utan kemiska bekämpningsmedel, konstgödsel och genmodifierade organismer. Enligt hållbarhetschefen Anita Falkenek, sker kontroller för att säkerställa att kraven uppfylls, bland annat av certifieringsorganen GOTS och Textile Exchange². Vid sidan av den ekologiska produktionen gick 2013 även Åhléns med i BCI för att bidra med förbättringar till den konventionellt odlade bomullen som används i resterande utbudet av bomullsplagg (Åhléns u.å., b).

Metod

Undersökningen om hur konsumenter värdesätter ekologiskt odlade bomullskläder bygger på företagets prissättning och skillnaden på priset mellan de ekologiskt tillverkade bomullsplaggen jämfört till de mindre miljövänliga alternativen. En insamling av data från de olika affärerna utförs där priset på plagget samt andra relevanta egenskaper dokumenteras. Insamlingen sker både i butiker i Stockholm samt på företagets hemsidor för att nå ett så brett utbud som möjligt. För att därefter undersöka hur de olika variablerna påverkar priset, används en hedonisk prismodell.

---

² Anita Falkenek, Hållbarhetschef på Åhléns. Telefonsamtal 14.40 2014-05-06

Hedonisk prismodell (HP)

För att undersöka hur priset beror av huruvida råvaran är ekologiskt producerad eller inte används en hedonisk prismodell där priset beror av olika variabler. En hedonisk prismodell används för att uppskatta de ekonomiska värdena för olika miljötjänster. Vanligtvis används den på fastighetsmarknaden för att se hur priset på bostäder beror av lokalisering och tillgängligheten till miljötjänster. Den grundläggande principen för metoden är att priset på en vara är relaterad till dess egenskaper. Genom att uppskatta hur det pris som konsumenterna är beredda att betala för varan varierar med produktkvaliteter såsom lokalisering av produktion, material, marknadsföring etc. ger det en uppfattning om hur mycket konsumenterna är beredda att betala för just den egenskapen (Perman et al. 2011).

Den hedoniska prisfunktionen kan uttryckas enligt nedanstående figur. Funktionen beskriver hur priset p , beror av olika variabler q , vilka representerar varans olika egenskaper. ε är feltermen vilken innefattar andra egenskaper som har en påverkan på priset men uteslutits från regressionen (Stock & Watson 2012, s. 152).

$$p = p(q_1, q_2, \dots, q_n) + \varepsilon$$

Genom att derivera den hedoniska prisfunktionen med avseende på den relevanta karaktären, q_j , kan den implicita prisfunktionen för denna egenskap erhållas. Därmed hålls alla andra variabler konstanta, vilket ger ett uttryck för hur priset beror av variationer hos den specifika kvaliteten. p_j , i figuren nedan visar på förändringen i pris när q_j förändras med en enhet (Perman et al. 2011).

$$p_j = \delta p(q_1, q_2, \dots, q_n) / \delta q_j$$

För- och nackdelar med metodval

Valet av metoden hedonisk prismodell bygger främst på att den presenterar en uppskattning om hur konsumenter värderar ekologiskt producerade bomullskläder, baserat på deras aktiva val. Med aktiva val är det lättare att uppskatta ett verkligt värde för vad konsumenterna faktiskt är villiga att betala. Samtidigt bygger denna metod på om konsumenterna väljer att köpa varan för ett visst pris eller inte. Detta är fallet vid värdering av efterfrågan på kläder. Problem kan därmed uppstå eftersom uppskattningen inte ger ett direkt värde på hur mycket konsumenterna skulle vara villiga att betala.

En alternativ metod att använda är det enkätbaserade alternativet Contingent Valuation Method (CVM). Av de tidigare studier som gjorts angående efterfrågan på ekologiska kläder verkar många grundas på CVM. Genom denna finns, till skillnad från HP, möjlighet för konsumenterna att uttrycka

sitt fulla värde av ekologiska material och deras betalningsvilja. Samtidigt bygger den inte på konsumenternas faktiska val, vilket många gånger resulterar i ett för högt uppskattat värde. Då frågorna är hypotetiska innebär det inte att respondenten behöver betala detta. Genom att påstå sig vara villig att betala mer för det ekologiska alternativet än vad denne egentligen är, kan detta bidra till en bättre självkänsla hos respondenten (Perman et al. 2011). För att få ett så verklighetsbaserat resultat med hänsyn till klädkedjornas utbud idag, baseras därför denna undersökning istället på en hedonisk prismodell.

För att skillnaden i priset ska ha en intressant betydelse för skattningen av konsumenters betalningsvilja, utgår undersökningen därmed från en marknadssituation där priser beror av hur stor efterfrågan är och där företagen är pristagare (Biing-Hwan et al. 2008). Ett annat faktum som kan vara problematiskt är att metoden är beroende av att det finns ett tillräckligt utbud av produkterna. Är utbudet inte stort nog finns en risk att undersökningen resulterar i ett mindre eller icke signifikant estimat (Perman et al. 2011).

Ekonometrisk skattning med OLS

För att få fram en hedonisk prisFunction används OLS (Ordinary Least Square) med hjälp av regressionsverktyget dataanalys i Microsoft Excel. Valet av OLS bygger på att den är en lätt, välkänd och mycket använd metod inom statistik. Genom att infoga en tabell med data av den beroende variabeln, pris, och de oberoende variablerna, produktens egenskaper, kan information om relationen där emellan erhållas. Relevant information för undersökningen är dels koefficienten och p-värdet till de olika oberoende variablerna samt värdet på justerat R-kvadrat.

Koefficienten beskriver vilken påverkan en specifik oberoende variabel har på den beroende variabeln. I fallet med hedonisk prismodell är det koefficienten som talar om vilken betydelse och inverkan egenskaperna har på priset. Hur förändras priset om en av egenskaperna ändras? Antalet koefficienter beror på hur många variabler som är inkluderade i undersökningen (Stock & Watson 2012, s. 152).

P-värdet beskriver hur tillförlitligt det estimerade värdet på koefficienten är, innebärande om värdet är signifikant eller inte. Om p-värdet är lägre än 0,05 kan tillhörande variabel tolkas ha en effekt på den beroende variabeln. Variabeln är då signifikant på en femprocentig nivå (Stock & Watson 2012, s. 113).

När en regression utförts kan en indikation på hur väl de oberoende variablerna förklarar den beroende fås. R-kvadrat beskriver, i fallet med hedonisk prissättning, hur mycket de inkluderade egenskaperna beskriver variationen i priset. R^2 sprider sig mellan 0 till 1, där ett högre värde indikerar på en mer trovärdig estimering av koefficienterna (Stock & Watson 2012, s. 161). Ett liknande mått som kan

anses nödvändigt att undersöka är även det justerade R-kvadrat. Denna tar till skillnad från R^2 hänsyn till om fler oberoende variabler är inkluderade i regressionen. Om så är fallet, kan R-kvadrat överskatta den förklarande variansen. I fallet med flera förklarande variabler kan det därför vara fördelaktigt att titta på justerat R-kvadrat (Stock & Watson 2012, s. 161).

Om egenskaperna inte bygger på kontinuerliga värden utan enbart har två olika utfall, kan dummyvariabler användas. Metoden är effektiv för att exempelvis förklara om produkten är vit eller färgad samt innehåller ekologiskt odlad bomull eller inte. Det utfall som är relevant betecknas vanligtvis med en etta för enkelhetens skull. Det estimerade värdet på koefficienten beskriver då vilken påverkan denna egenskap har på priset i jämförelse till det mindre relevanta utfallet (Stock & Watson 2012, s. 195). I exemplet med om produkten innehåller ekologiskt odlad bomull eller inte, betecknas egenskapen att den innehåller ekologiskt odlad bomull med 1. Om regressionen estimerar ett värde på 5 och den beroende variabeln är priset på produkten i kronor, innebär detta att priset ökar med fem kronor om den bygger på ekologisk odling.

Data

Undersökningen bygger på data insamlad från lågpriskedjorna Lindex, KappAhl, HM, Gina Tricot samt Åhléns under Maj månad år 2014. Insamlingen har gjorts i butiker i Stockholm men även kompletterats med plagg från kedjornas internethemsidor. Besök gjordes i två olika butiker per klädkedja i Stockholms innerstad. Datat består av 40 observationer vilka står för det totala utbudet av kvinnliga basplagg som kunde hittas i butik och på nätet. Detta innebär att undersökningen inte bygger på ett slumpmässigt urval. Vid insamlingen dokumenterades priset samt en rad andra egenskaper. De flesta av variablerna som inkluderats i regressionen är dummyvariabler.

Undersökningen går ut på att utreda hur priset beror av om bomullsplagget är baserat på ekologiskt alternativt konventionellt odlad bomull. Därför beskriver en av dummyvariablerna huruvida produkten är ekologisk eller inte. Är den tillverkad av ekologisk bomull antar variabeln en etta. För prisvariabeln har inte rabatterade plagg inkluderats i undersökningen. Inte heller har eventuella medlemsrabatter tagits hänsyn till.

Andra synliga faktorer som anses ha en betydelse för priset på varan är exempelvis om det är ett linne eller en t-shirt, samt eventuell inblandning av något annat material än bomull. Om produkten är ett linne antar dummin en etta och om det är en t-shirt en nolla. Då linnen bygger på en mindre mängd tyg förväntas denna dummy tilldelas ett negativt koefficientvärde. Datainsamlingen har visat på att ungefär 50 % av observationerna inte består helt och hållet av bomull utan även innehåller en del elastan eller modal. Regressionen bygger på bomullsprodukter där konstanten utgår från 100 %

bomull. Variabler med procentuell inblandning av elastan samt modal har därför inkluderats för att undersöka om dessa beblandningar har någon signifikant inverkan på priset.

Innan data sammanställts var även variablerna ”Lokalisering av produktion” och variabeln ”Ekologisk märkning” tänkta att inkluderas i regressionen vilka däremot utslöts. Det visade sig att de flesta plaggen var tillverkade i Bangladesh medan ett fåtal inte innehöll information om produktionsland och två var producerade i Turkiet. Av denna anledning ansågs inte variabeln tillföra väsentlig information till regressionen. Alla ekologiska observationer visade sig vara märkta med företagens egen miljömärkning. Av denna anledning utslöts även variabeln ”Ekologisk märkning”, vilken i annat fall skulle riskera en korrelerande relation till variabeln ekologisk bomull.

De flesta företagen inkluderade inte en allmänt känd miljömärkning på sina ekologiska bomullsprodukter. De företag som gjort detta är Åhléns och Lindex där det beskrivs vilka tredje parter som kontrollerar deras miljöarbete. En sådan variabel är därför inkluderad i regressionen för att se om konsumenterna är beredda att betala mer för dessa produkter.

Efter en genomgång av alla observationer i tabellen konstaterades att H&M skiljde sig märkbart från de andra kedjorna i priset på produkterna. Generellt sett verkade denna kedja erbjuda ett lägre pris. H&M inkluderades därför som en variabel för att se om regressionen påvisade ett signifikant resultat. De observationer som är från H&M antar ett dummyvärde på ett medan resterande plagg antar ett värde på noll. Om den förväntade observationen stämmer erhålls ett negativt koefficientestimat till variabeln.

Tabell 1: Summerad statistik

	Pris (kr)	Linne	Ekologisk bomull	Märkt med certifieringsorgan	HM	Andel modal	Andel elastan
Medelvärde	101,88	0,5	0,63	0,28	0,25	0,06	0,03
Standardfel	6,46	0,080	0,08	0,07	0,07	0,02	0,00
Standardavvikelse	40,86	0,51	0,49	0,45	0,44	0,16	0,03
Varians	1669,28	0,26	0,24	0,20	0,19	0,02	0,00
Minimum	49,50	0	0	0	0	0	0
Maximum	199,00	1	1	1	1	0,5	0,08
Summa	4075,00	20	25	11	10	2,31	1,06
Antal obs.	40,00	40	40	40	40	40	40

Tabell 1: Sammanfattade värden av data. För fullständiga värden se appendix 1.

Resultat

Variabler och signifikans

Regressionen har utförts genom Ordinary Least Square (OLS) med hjälp av verktyget dataanalys i Microsoft Excel enligt formen nedan. p representerar den beroende variabeln och L , B , C , H , M , E de oberoende variablerna. L står för linne, B för ekologisk bomull, C för om varan är märkt med certifieringsorgan, H för om varan är från H&M, M för andelen modal i plagget och E för andelen elastan. a är konstanten vilken beskriver priset utan en påverkan från de oberoende variablerna medan β är koefficienten och redogör för vilken inverkan de oberoende variablerna har på den beroende variabeln. Feltermen som visar på avvikelserna i regressionen betecknas ε i modellen nedan.

$$p = a + \beta_L L + \beta_B B + \beta_C C + \beta_H H + \beta_M M + \beta_E E + \varepsilon$$

Genom att ta derivatan av funktionen ovan med avseende på den relevanta egenskapen, ekologisk bomull, fås ett estimat som visar på hur priset beror av om produkten är tillverkad av ekologisk bomull eller inte. Dess påverkan, derivatan, beskrivs av koefficienten för ekologisk bomull vilken presenteras i tabell 2.

$$\delta p / \delta B = \beta_B$$

Tabell 2: Regressionsstatistik

Regressionsstatistik				
Multipel-R	0,719			
R-kvadrat	0,517			
Justerad R-kvadrat	0,429			
Standardfel	30,862			
Observationer	40			
Variabler	Koefficienter	Standardfel	t-kvot	p-värde
Konstant	148,39***	11,27	13,17	0
Linne	-29,17**	10,98	-2,66	0,01
Ekologisk bomull	-29,03**	12,12	-2,4	0,02
Märkt med certifieringsorgan	2,21	13,77	0,16	0,87
H&M	-25,08*	12,79	-1,96	0,06
Modal %	22,85	35,12	0,65	0,52
Elastan %	-356,34*	196,35	-1,81	0,08

Tabell 2: Till höger om koefficienterna beskrivs hur signifikanta variablerna är. *** innebär att den är signifikant på en 1 %-nivå, ** innebär en signifikans på 5 % och * en signifikans på 10 %.

I tabell 2 presenteras resultaten av de olika variablernas koefficienter och p-värden. Variabeln ekologisk bomull påvisar ett signifikant p-värde på 0,02. Då 0,02 är lägre än 0,05 är den signifikant på en 5 %-nivå och kan därmed med ganska stor sannolikhet konstateras ha en inverkan på priset. Då det ekologiska alternativet antar dummyn ett och koefficienten resulterade i ett estimat på -29,03 innebär det att basplagg med av ekologisk bomull i snitt är 29 kronor billigare än plagg med konventionellt odlad bomull. Precis som variabeln ekologisk bomull kan ett signifikant resultat urskiljas när det gäller huruvida produkten är ett linne eller en t-shirt. Då det estimerade p-värdet är 0,01 är denna signifikant på en 1 %-nivå. Som förväntat visar sig linne ha en negativ inverkan på priset, innebärande att denna typ av produkt är billigare än en t-shirt. Enligt regressionen är ett linne jämfört med en t-shirt i snitt 29 kr billigare.

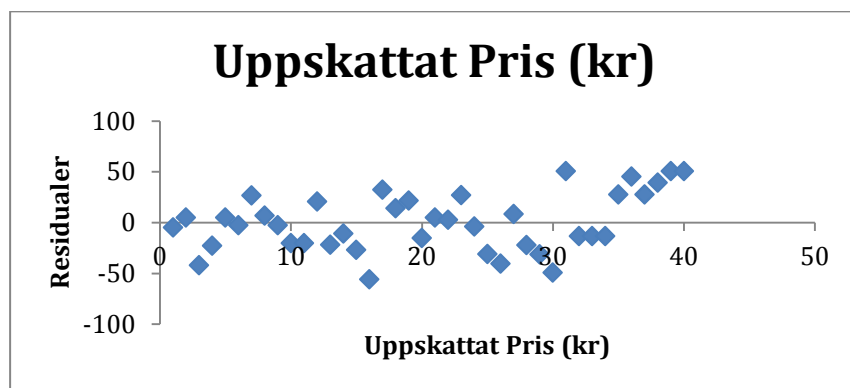
Om varan är köpt på H&M eller inte visar sig inte ha lika stor betydelse för priset då p-värdet överstiger 0,05. I detta fall är variabeln endast signifikant på en 10 %-nivå. Däremot visar som förväntat koefficienten på ett negativt samband där H&M's kläder är 25 kr billigare än plaggen från resterande kedjor i undersökningen. Elastan visar sig också ha en signifikant effekt på en tioprocentig nivå och även denna en negativ korrelation med priset.

I den övre delen av tabell 2 presenteras information om regressionens förklaringsgrad, dvs. hur väl plaggens egenskaper förklarar priset. Både R-kvadrat och justerat R-värde visar på en någorlunda hög förklaringsgrad vilket tyder på att modellen relativt väl förklarar variationen i pris.

Residualplot

För att säkerställa signifikansnivåerna på koefficienterna har en plottning av residualer mot uppskattat pris gjorts. För att de estimerade värdena från en OLS-regression ska bli så korrekta som möjligt krävs att feltermerna är homoskedastiska. Homoskedastisitet existerar om residualerna inte antar ett speciellt mönster utan är oberoende av det uppskattade priset (Stock & Watson 2012, s. 232). I diagram 1 kan homoskedasticitet urskiljas vilket bekräftar signifikansen av koefficienterna i OLS-regressionen.

Diagram 1: Residualplot

Diagram: Plottning av residualerna mot uppskattat pris.

Företagens prissättning

För att bättre få en uppfattning om hur priset på varorna beror på den är ekologisk eller inte, har intervjuer med företagen gjorts. Enligt Hendrik Alpen och Sara Winroth som är hållbarhetsansvarig på HM respektive Miljöchef på Lindex, är kostnaderna för framställning av ekologisk bomull dyrare än den konventionellt odlade. Samtidigt påstår båda att företagen vill kunna erbjuda alternativ där priset inte ska behöva vara en avgörande del i konsumenternas beslutsfattning angående valet av ekologiskt eller konventionellt. Därför menar de att de inte valt att ta ut ett högre pris för ekologiska bomullsplagg. Att erbjuda lägre priser är enligt dem något de gör för sina kunders skull och för att stärka varumärket.³

³ Hendrik Alpen, Hållbarhetschef på H&M. Mailkontakt den 6 maj 2014; Sara Winroth, Miljöchef och CSR-koordinator på Lindex. Telefonsamtal kl: 10.30 den 14 maj 2012.

Enligt Carina Ladow och Marcus Bergman, vilka är sortiment- och designdirektör på KappAhl respektive hållberhetschef på Gina Tricot utgår även dessa företag från att kunna erbjuda sina ekologiska bomullsprodukter så billigt som möjligt och har därför inte satt ett tydligt premiumpris på dessa varor. Carina Ladow menar att företaget anser det vara nödvändigt för att stärka varumärket. Samtidigt berättar hon att deras kundundersökningar visar på att kunder har en högre betalningvilja och efterfrågar mer hållbara material.⁴ Frågan om de använder sig utav lockpriser för att fasa ut de konventionellt odlade bomullsprodukterna har ställts. Samtliga ovan nämnda resrepresentanter har undvikt att svara direkt på frågan. Däremot sa Åhléns hållbarhetschef Anita Falkenek i intervjun, att Åhléns strävar efter att sätta ett lägre pris för att attrahera kunder till de ekologiska alternativen.⁵

Slutsatser och diskussion

Syftet med uppsatsen var att undersöka om det finns en prispremie på ekologiskt producerade bomullskläder samt utreda eventuella bakomliggande orsaker till resultatet. Studien visar tydligt på att på det finns en negativ prispremie på dagens utbud där de ekologiska bomullskläderna i snitt 29 kronor billigare än de konventionella.

Tidigare studier som har gjorts visar däremot på att konsumenterna värderar ekologiska plagg mer än de konventionella. Enkätundersökningarna kopplade direkt till ekologiska kläder visar en tydlig hypotetisk betalningsvilja och de faktiska undersökningarna som gjort på exempelvis matvaror visar på en prispremie för det ekologiska alternativet. Varför tar inte företagen ut en positiv prispremie på ekologiska kläder?

När det gäller matvaror betonas de konventionellas hälsoeffekt på konsumenterna mer jämfört till textilier. Heta diskussioner har pågått senaste åren om konventionellt odlade matvarors innehåll av tungmetaller och kemikalier. Exempelvis kunde det läsas i SvD i april 2014 om hur 9 av 10 frukter innehöll kemikalier (Ennart 2004). En annan aspekt som kan ha betydelse för resultatet är märkning av klädkedjornas produkter. För matvaror finns tydliga och välkända märkningar som KRAV, Svanen och Fairtrade. Med välkända märken vet konsumenterna i större utsträckning verkligen vad de betalar för. Tidigare enkätundersökningar om konsumenters betalningsvilja för ekologiska kläder, vilka presenterats under tidigare litteratur, har visat på att konsumenterna inte tycker att tillräcklig information serveras av företagen. Det finns inga tillräckligt allmänt kända märkningar som används vid försäljning. Detta kan vara en bidragande faktor till varför ekologiska bomullskläder värderas högre samtidigt som en prispremie inte kan urskiljas.

---

⁴ Carina Ladow, Sortiment- och designdirektör på KappAhl. Telefonsamtal den 20 maj 2014.

⁵ Anita Falkenek, Hållbarhetschef på Åhléns. Telefonsamtal den 15 maj 2014

Intervjuerna med respektive klädkedja gjordes för att undersöka vilken deras bild och bakomliggande tanke var till prissättningen. Alla representanter menade att de ville erbjuda kunden ekologiska varor utan att priset skulle ha en avgörande betydelse. Svaret förklarar de med att det stärker varumärket. Alla bekräftade att den ekologiska framställningen av bomull är dyrare än den konventionella. Detta innebär alltså att marginalvinsten är lägre för de miljövänligare alternativen, dels för att produktionskostnaderna är högre men även på grund av det lägre priset de säljer varan för. Företagen valde inte att direkt svara på hur det kommer sig att de ekologiska kläderna till och med är billigare. En tänkbar förklaring till dessa låga priser kan vara att företagen arbetar med lockpriser.

Många konsumenter kopplar pris till kvalitet. Om resonemanget att dyrare kläder innebär högre kvalitet skulle styra många kunder, kan den låga prissättningen ha en negativ effekt på konsumtionen av ekologiska bomullsprodukter så länge ett utbud av den dyrare konventionella varan existerar. Osäkerheten om kvaliteten skulle kunna leda till att konsumenterna tvivlar på kvaliteten och därför väljer det dyrare alternativet.

Undersökningen har gjorts gällande medelsvensken värdering av ekologiska baskläder. Ekologiska produkter kan klassas som lyxvaror vilket kan ha betydelse för resultatet som erhållits då de kedjor som inkluderats är lågprisbutiker. Tidigare studier som gjorts på matvaror har visat på en prispremie för ekologiska alternativ. Samtidigt omfattar matbutiker en större kundkrets med fler olika möjligheter och intressen att betala vilket skulle kunna vara en ytterligare förklaring till skillnaden i prispremium av matvaror samt textilier i form av baskläder.

För framtida studier vore det därför intressant att inkludera andra butiker och kedjor för att få en bredare uppfattning samt att utöka observationen av plagg. Detta skulle kunna göras genom att inte bara titta på basplagg utan även andra typer av kläder med ett ekologiskt utbud, exempelvis underkläder. En annan intressant vinkel skulle vara att jämföra Sverige med andra länder för att se hur priser skiljer sig samt företagens utbud och märkning.

Referenser

Litteratur

Perman R., Ma Y., Common M., Maddison D. & McGilvray J. 2011. *Natural Resources and Environmental Economics*. 4th edition. Pearson. Harlow. 678 pages.

Stock J.H. & Watson M.M. 2012. *Introduction to Econometrics*. 3rd edition. Pearson. 790 pages.

Rapporter

Better Cotton Initiative (2006). *BCI scoping research on labour and social issues in global cotton cultivation*. London: Ergon.

Biing-Hwan, L., Travis, S. & Chung, H. (2008). *Organic premiums of US fresh produce*. (Renewable Agriculture and Food Systems: 23(3); 208-216).

Chan, T. & Wong, C. (2012). *The consumption side of sustainable fashion supply chain*. (Journal of Fashion Marketing and Management, Vol.16 No. 2, 2012). Hong Kong: Emerald.

Ellis, J., McCracken, V. & Skuza, N. (2012). *Insights into willingness to pay for organic cotton apparel*. (Journal of Fashion Marketing and Management, Vol.16 No. 3, 2012). Washington: Emerald.

Gina Tricot (2013). *Hållbarhetsredovisning 2012*. Tillgänglig:

http://www.ginatricot.com/cms/system/csr/footer/pdf/hallbarhetsredovisning_2012_webversion.pdf [2014-03-26]

GOTS (2014). *Global Organic Textile Standard (GOTS) Version 4.0*. Tillgänglig:

http://www.global-standard.org/images/GOTS_Version4-01March2014.pdf [2014-05-06]

Holm, C. (2010). *Gröna Trådar*. (Sveriges Konsumenter). Tillgänglig:

http://www.sverigeskonsumenter.se/Documents/Projekt/Rapport_gröna_trådar.pdf [2014-04-03]

H&M (2014). *H&M Conscious Action Sustainability Report 2013*. Tillgänglig:

http://sustainability.hm.com/content/dam/hm/about/documents/en/CSR/reports/Conscious%20Actions%20Sustainability%20Report%202013_en.pdf [2014-03-26]

Jordbruksverket (2007). *Marknadsöversikt*. (Jordbruksverket Rapport, 2007:18) Tillgänglig:

http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_rapporter/ra07_18.pdf [2014-04-02]

KappAhl (2014). *Hållbarhetsredovisning 2013*. Tillgänglig:

<http://www.kappahl.com/Documents/FFF-rapport/KappAhl%20Hållbarhetsrapport%202013%20SVE.pdf> [2014-03-28]

Naturskyddsföreningen (2007). *Tyg eller otyg?* Tillgänglig:

http://www.medvetenkonsumtion.org/content/images/uploaded/list_4734/129361_1588497838.pdf [2014-04-05]

Niinimaäki, K. (2009). *Consumer values and eco-fashion in the future*. (Future of the Consumer Society) Tampere. Finland.

Nordiska ministerrådet (2008). *Mode under ansvar*. (TemaNord, 2008:511). Köpenhamn: Norden.

Palm, S. & Ryman, N. (2006). *Ekologiska effekter av GMO*. (Naturvårdsverket Rapport 5597). Naturvårdsverket.

Shen, B., Wang, Y., Lo, C. & Shum, M. (2012). *The impact of ethical fashion on consumer purchase behavior*. (Journal of Fashion Marketing and Management, Vol. 16 No. 2, 2012). Hong Kong: Emerald.

SwedWatch (2007). *Textiler med ett smutsigt förlutet*. (Rapport nr. 17). SwedWatch.

SwedWatch (2010). *Risikanalyt av råvaror till textil, electronic och biodrivmedel*. (Miljöstyrningsrådet Rapport 2010:7). Miljöstyrningsrådet.

Textile Exchange (2013). *Farm & Fiber Report 2011-12*. Tillgänglig:

http://farmhub.textileexchange.org/upload/library/Farm%20and%20fiber%20report/Farm_Fiber%20Report%202011-12-Small.pdf [2014-04-15]

Världsnaturfonden (2005). *Bomull- en ren naturprodukt?* Världsnaturfonden WWF. Tillgänglig:

<http://www.wwf.se/source.php/1120565/Bomullsrapport.pdf> [2014-04-11]

Internetkällor

Bergman, M. (2013a). *Is it really organic?*

<http://www.ginatricot.com/se/sv/csr/what/articles/is-it-really-organic> [2014-05-06]

Bergman, M. (2013b). *What is cotton connect?*

<http://www.ginatricot.com/se/sv/csr/what/articles/gina-love-farmers> [2014-05-06]

Better Cotton Initiative (u.å.). *About BCI*.

<http://bettercotton.org/about-bci/> [2014-05-06]

H&M (u.å., a). *Cotton*.

<http://about.hm.com/en/About/sustainability/commitments/conscious-fashion/more-sustainable-materials/cotton.html> [2014-04-23]

H&M (u.å., b). *Use Natural Resources Responsibly*.

<http://about.hm.com/en/About/sustainability/commitments/natural-resources.html>

[2014-04-24]

H&M (u.å., c). *Greater emphasis on organic cotton at H&M this autumn*.

http://about.hm.com/en/news/newsroom/news.html/en/organic_cotton_hm.html [2014-05-06]

International Trade Centre (u.å.). *Future development of the organic cotton market*.

<http://www.cottonguide.org/cotton-guide/market-segments-future-development-of-the-organic-cotton-market/#sthash.nmnhdd2b.dpuf> [2014-03-12]

KappAhl (u.å., a). *Fashion: Märkningar av plagg och hållbara material.*

<http://www.kappahl.com/corp/Om-KappAhl1/Future-Friendly-Fashion---Vart-ansvar/Fashion12/> [2014-05-05]

KappAhl (u.å., b). *Vårt ansvar.*

<http://www.kappahl.com/corp/Om-KappAhl1/Future-Friendly-Fashion---Vart-ansvar/Vision-o-policys/> [2014-05-05]

Lindex (u.å., a). *9 miljoner miljömärkta plagg.*

<http://www.lindex.com/csr/sv/lindex-beraettar/laes-fler-cases/9-miljoner-miljoemaerkta-plagg/> [2014-04-26]

Lindex (u.å., b). *Hitta vårt hållbara sortiment.*

<http://www.lindex.com/csr/sv/mode-under-ansvar/hitta-lindex-haallbara-sortiment/>
[2014-04-26]

Livsmedelsverket (2012). *GMO.*

<http://www.slv.se/sv/Settings/Topplankar/Lattlast/Risker-med-mat/GMO/> [2014-04-23]

Livsmedelsverket (2014). *Ekologisk mat.*

<http://www.slv.se/grupp1/Markning-av-mat/Ekologisk-mat/> [2014-05-23]

Nationalencyklopedin (u.å.). *Monokultur.*

<http://www.ne.se/monokultur> [2014-05-23]

The Good Project Team (2014). *Certification - Is it necessary?*

<http://www.ginatricot.com/se/sv/csr/what/articles/certification-is-it-necessary> [2014-05-05]

Världsnaturfonden (2013). *Bomull – en vattenslukande gröda?*

<http://www.wwf.se/vrt-arbete/vtmarkerstvatten/vattenfotavtryck/1128210-bomull-1a-sida> [2014-03-17]

Åhléns (u.å., a). *Bra val.*

<http://www.ah lens.se/vart-ansvar/Bra-val/> [2014-05-06]

Åhléns (u.å., b). *Samarbeten.*

<http://www.ah lens.se/vart-ansvar/samarbeten/> [2014-05-06]

Tidningsartiklar

Ennart, H. (2004). Kemikalier hittade i nio av tio frukter. *Svenska Dagbladet*. 27 april.

Appendix

Appendix 1: Tabell över insamlad data

Företag	Pris (kr)	Linne	Ekologisk bomull	Märkt med certifieringsorgan	HM	Andel Modal	Andel Elastan
Lindex	99	0	1	1	0	0	0,05
Lindex	79,5	1	1	1	0	0	0,05
Lindex	79,5	0	1	1	0	0	0
Lindex	69,5	1	1	1	0	0	0
Lindex	79,5	1	1	1	0	0	0,05
KappAhl	99	0	1	0	0	0	0,05
KappAhl	99	1	1	0	0	0	0,05
KappAhl	79	1	1	0	0	0	0,05
KappAhl	99	0	1	0	0	0	0,05
KappAhl	99	0	1	0	0	0	0
KappAhl	99	0	1	0	0	0	0
KappAhl	129	1	0	0	0	0	0,03
KappAhl	79,5	1	0	0	0	0	0,05
KappAhl	149	0	0	0	0	0,5	0
H&M	49,5	1	0	0	1	0	0,05
H&M	49,5	0	0	0	1	0	0,05
H&M	79,5	1	1	0	1	0	0,05
H&M	79	1	1	0	1	0	0
H&M	69	1	1	0	1	0	0,05
H&M	79	0	1	0	1	0	0
H&M	99	0	1	0	1	0	0
H&M	79	1	0	0	1	0	0,05
H&M	79,5	1	1	0	1	0,39	0,06
H&M	79,5	1	0	0	1	0	0,03
Gina Tricot	59	1	1	0	0	0	0
Gina Tricot	79	0	1	0	0	0	0
Gina Tricot	99	1	0	0	0	0	0,08
Gina Tricot	79	1	0	0	0	0,46	0,08
Gina Tricot	99	0	0	0	0	0,46	0,08
Gina Tricot	99	0	0	0	0	0	0
Gina Tricot	199	0	0	0	0	0	0
Åhléns	79	1	1	1	0	0	0
Åhléns	79	1	1	1	0	0	0
Åhléns	79	1	1	1	0	0	0
Åhléns	149	0	1	1	0	0	0
Åhléns	149	0	1	1	0	0	0,05
Åhléns	149	0	1	1	0	0	0
Åhléns	199	0	0	0	0	0,5	0
Åhléns	199	0	0	0	0	0	0
Åhléns	199	0	0	0	0	0	0